

Hedström (2016). Grabbig jargong skadar byggbranschen.

Måwe (2014). Ta itu med de unkna skämten.

Film

Bängans bygge – jargonger

Hur är det att vara ung och ny på en arbetsplats där det råder en sexistisk, rasistisk och homofobisk jargong? I filmen får du följa Lisa och Peter som gör apl på byggfirman Bängans bygge. Redan första dagen möts de av en tuff jargong, och det blir tydligt att Lisa och Peter blir bemötta på olika sätt.

Syftet med filmen är att eleverna ska få kunskap om jargonger, diskutera åskådarrollen samt hur de kan hantera utmaningar kopplade till en tuff jargong.

Tidsåtgång: 40–50 minuter.

Material: Powerpoint och pennor till alla elever.

Länk till filmen: <https://youtu.be/4k8ACVmWUbs>

Förberedelse: Kopiera/skriv ut elevblad 02 (hittas på s.93), ett till varje elev.

● Förslag på runda: **"För att trivas på min arbetsplats behöver jag..."**

Instruktion:

1. **Visa bild 1.** Inled med att berätta att dagens lektion ska handla om jargonger i arbetslivet. Att ni kommer ha gruppdiskussioner och titta på film.
2. **Visa bild 2.** Dela ut elevbladet och läs upp **faktarutan om jargong**.

Faktaruta: Jargong

På alla arbetsplatser finns en viss jargong som är specifik för just den arbetsplatsen. Jargonger kan förklaras som ett sätt att vara på och kan innefatta saker som språkbruk, beteenden, vilka skämt som uppfattas som okej och vilka som inte gör det och vem som antas ansvara för olika arbetsuppgifter. Jargonger är ofta tätt sammankopplade med makt och växer fram ur olika normer. Normer kopplade till kön kan till exempel skapa en jargong på en viss arbetsplats som innebär att de som inte är män är de som främst förväntas ta hand om disk, inköp av fika, sophantering och andra uppgifter som kan kopplas till könsstereotypa förväntningar.

Ett annat exempel på en vanlig typ av jargong kan vara att skämta på andras bekostnad. Det vill säga att använda skämt som också innehåller ett kränkande uttalande. Jargong behöver dock inte innebära något negativt i alla lägen, men tyvärr är det ofta så att jargongen på en arbetsplats riskerar att leda till diskriminering/utanförskap och därmed bli en jobbig arbetsplats för vissa av oss.

Läs vidare >>>>

När en är ny på en arbetsplats kan det ganska tydligt kännas vilka jargonger och normer som finns på den nya arbetsplatsen, till exempel genom att en märker vilka skämt en förväntas tycka är kul, eller genom att få se vem som gör vilka arbetsuppgifter eller är mest bekväm med att ta plats och inte.

3. Berätta att ni nu ska titta på filmen **Bängans bygge**, och att eleverna efter filmen ska få svara på frågorna i elevbladet.

4. 🖼️ **Visa bild 3.** 🎬 **Spela upp filmen.**

📺 Koll på jobbet/Amphi

5. 🖼️ **Visa bild 4.** Gå tillsammans igenom vad eleverna svarat på frågorna:

- Vilka typer av jargong kunde du se i filmen (skämt, beteenden, vem som ansvarar för vilka arbetsuppgifter)?
- Kände du igen några jargonger i filmen? Har du erfarenhet av andra jargonger, vilka?
- Vilka risker finns med att ha en tuff jargong?

6. 🖼️ **Visa bild 5.** 📖 Läs upp **tips om risker med en tuff jargong.**

Tips: Risker med en tuff jargong

Det finns flera risker med att ha en tuff jargong.

En risk är att vissa personer mår dåligt/sjukskriver sig och inte vill stanna kvar på arbetsplatsen. En direkt konsekvens kan då bli att de som är kvar förväntas utföra samma arbete på färre personer. En ökad arbetsbelastning på grund av personalbrist riskerar i sin tur att leda till ökad stress och ohälsa bland de som är kvar.

En tuff jargong kan alltså få konsekvenser för de av oss som blir diskriminerade, men även för de av oss som är en del av jargongen.

7. 🖼️ **Visa bild 6.** 📖 Läs upp **faktarutan om makt.**

Läs vidare >>>>

Även fast man inte tar åt sig på plats så gör man det när man går hem.

-
Elev på yrkesprogram i Östergötland

Faktaruta: Makt

Makt kan låta som ett väldigt tungt ord, men vi tilldelas ständigt olika mycket makt i olika situationer och på olika platser utifrån faktorer som kön, sexuell läggning, etnicitet osv. Att vara man på en arbetsplats där majoriteten också är män kan till exempel innebära att en tilldelas makt genom att en ses som självklar i rummet och därmed känner sig mer bekväm med att uttrycka sig och ta plats.

Makt behöver alltså inte bara vara så kallad formell makt, det vill säga där en person bestämmer över någon annan (till exempel chefen över anställda, läraren över elever), utan makt kan även vara att ha inflytande, att bli tagen på allvar, bli lyssnad på, känna sig välkommen på de flesta platser en rör sig på. Allt detta innebär att bli tilldelad makt.

8. 🖼️ Visa bild 7. 👥 Diskutera i grupp:

- I filmen blir Lisa och Peter bemötta på olika sätt, vad tror ni att det beror på?
- Har Lisa och Peter makt att påverka jargongen? Hade det sett annorlunda ut om de inte varit på apl utan varit anställda? Varför?
- Vems ansvar är det att se till att en inte utsätts för kränkningar på arbetsplatsen?

9. 🖼️ Visa bild 8-10. 🗣️ Läs upp tips om arbetsgivares och arbetstagares ansvar.

Tips: Arbetsgivares och arbetstagares ansvar

Här kan du berätta att både arbetsgivare och arbetstagare har ett ansvar att säkerställa en arbetsmiljö fri från kränkningar.

Arbetsgivarens ansvar

Enligt både diskrimineringslagen och arbetsmiljölagen har arbetsgivare ett ansvar att förebygga och tydliggöra att kränkningar inte accepteras på arbetsplatsen. Arbetsgivaren ska också säkerställa att det finns rutiner för vad som ska göras om kränkande särbehandling uppstår. I rutinerna ska bland annat framgå hur och var den utsatta snabbt kan få hjälp.

Arbetstagarens ansvar

Arbetstagare har å sin sida ett ansvar att följa de föreskrifter och regler som gäller på arbetsplatsen. Det vill säga att inte delta i eller utsätta någon för kränkande särbehandling eller diskriminering.

Källa: LO (2016); SFS: 2008:567 *Diskrimineringslag*; SFS 1977:1160 *Arbetsmiljölagen*.

10. 🖼️ Visa bild 11. Avsluta med en runda där alla får svara på frågan:

- Hur skulle du agera om du såg en kollega bli utsatt för det som Lisa utsattes för?

Elevblad_02

Bängans bygge

Vad är jargong?

På alla arbetsplatser finns en viss jargong som är specifik för just den arbetsplatsen. Jargonger kan förklaras som ett sätt att vara på och kan innefatta saker som språkbruk, beteenden, vilka skämt som uppfattas som okej eller inte och vem som antas ansvara för olika arbetsuppgifter. Jargonger är ofta tätt sammankopplade med makt och växer fram ur olika normer. Normer kopplade till kön kan till exempel skapa en jargong på en viss arbetsplats som innebär att de som inte är män är de som främst förväntas ta hand om disk, inköp av fika, sophantering och andra uppgifter som kan kopplas till könsstereotypa förväntningar.

Ett annat exempel på en vanligt förekommande typ av jargong kan vara att skämta på andras bekostnad. Det vill säga att använda skämt som också innehåller ett kränkande uttalande. Jargong behöver dock inte innebära något negativt i alla lägen, men tyvärr är det ofta så att jargongen på en arbetsplats riskerar att leda till diskriminering/kränkningar och därmed bli en jobbig arbetsplats för vissa av oss.

När en är ny på en arbetsplats kan det kännas av ganska tydligt vilka jargonger och normer som finns på den nya arbetsplatsen, till exempel genom att en märker vilka skämt en förväntas tycka är kul, eller genom att få se vem som gör vilka arbetsuppgifter eller är mest bekväm med att ta plats och inte.

FRÅGOR ATT BESVARA:

Vilka typer av jargong kunde du se i filmen (skämt, beteenden, vem som ansvarar för vilka arbetsuppgifter)?

Finns några jargonger i filmen som du känner igen? Har du erfarenhet av andra jargonger, vilka?

Vilka risker finns med att ha en tuff jargong?
